31/05/2023

Η Ελληνική Κοινότητα Στενού Μεσσήνης στην Κάτω Ιταλία

/ Ομογένεια

Κυριακή πρωί. Η καμπάνα της μικρής εκκλησίας του Αγίου Ιακώβου και της Παναγίας Σουμελά, στο Στενό της Μεσσήνης, στη Νότια Ιταλία, χτυπά δυνατά. Στον προαύλιο χώρο της εκκλησίας ακούγονται παιδικές φωνές να φωνάζουν στα ελληνικά- ή στα γραικάνικα, όπως τα λένε οι ντόπιοι, θέλοντας να χαρακτηρίσουν τη διάλεκτο που χρησιμοποιούν οι Έλληνες της περιοχής. Το ευαγγέλιο θα ακουστεί και αυτό στα ελληνικά χάρη στον Ιταλό, ελληνομαθή ορθόδοξο παπά Τζιοβάνι Αμάντε. Η λειτουργία, άλλωστε, γίνεται στα ελληνικά, τα ιταλικά και τα σλαβικά.

«Η μικρή αυτή εκκλησία μας παραχωρήθηκε από την ιταλική κυβέρνηση και είμαστε ευγνώμονες για αυτό. Μέσα της δεσπόζει η εικόνα της Παναγίας Σουμελά,

που χάρισε στην ελληνική κοινότητα, πριν από πολλά χρόνια, ο Ιβάν Σαββίδης», λέει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο Ελληνοσικελός καθηγητής, φιλόλογος στη Μεσσήνη της Σικελίας, Δανιήλ «Ντανιέλε» Μακρής, πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας Στενού Μεσσήνης. Μια κοινότητα, που είναι αναγνωρισμένη επίσημα από το 2003 και αποτελεί τη συνέχεια της ιστορικής ελληνικής κοινότητας που ιδρύθηκε στην περιοχή, από αρχαιοτάτων χρόνων, αριθμώντας σήμερα περίπου 150 μέλη.

«Όλες αυτές οι πόλεις της Σικελίας χτίστηκαν και επανδρώθηκαν από Έλληνες, έγιναν ρωμαϊκές και μετά για αιώνες ήταν βυζαντινές. Είναι μια ιστορία αιώνων. Για τους άνδρες στην περιοχή, το πιο διαδεδομένο όνομα είναι Βασίλης, γιατί έχουν μεγάλη λατρεία στον γιο Βασίλειο», επισημαίνει ο κ. Μακρής, που η αγάπη του για την πατρίδα- όπως λέει αναφερόμενος την Ελλάδα, είναι ατέρμονη.

Ο πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας Στενού Μεσσήνης γεννήθηκε και μεγάλωσε στη Σικελία. Ο πατέρας του, Έλληνας από την Τρίπολη, πήγε στη Σικελία το 1957 μετά τις λυκειακές του σπουδές και εκεί γνώρισε και αγάπησε τη Σικελιάνα μητέρα του Δανιήλ Μακρή. «Καλαβρέζα και Σικελιάνα είναι το ίδιο. Τα αίματα σμίγουν στη νότια Ιταλία. Ένας Ιταλός της κάτω Ιταλίας, κατά 50% είναι Έλληνας, αν κάνει εξετάσεις DNA», θα πει όλο νόημα στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο κ. Μακρής.

Όπως ο ίδιος αποκαλύπτει, τα ελληνικά τα έμαθε σε οικογενειακό επίπεδο, από τον πατέρα του, αλλά και από τα συχνά ταξίδια τους, οικογενειακώς, στην Ελλάδα. Ειδίκευση στα νέα ελληνικά πήρε από τα πανεπιστήμια Αθηνών και Ιωαννίνων, ενώ πιστοποιητικό ελληνομάθειας από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. «Αρχικά, το έκανα για μένα. Διψούσα να μάθω σωστά την ελληνική γλώσσα», τονίζει ο 57χρονος σήμερα πρόεδρος της ελληνικής Κοινότητας της Μεσσήνης, που εκτός από φιλόλογος και καθηγητής των αρχαίων και νέων ελληνικών στα σχολεία, αφιερώθηκε και στη μετάφραση πολλών λογοτεχνικών βιβλίων Ελλήνων, αλλά και Κυπρίων λογοτεχνών.

Τα ηνία της ελληνικής κοινότητας, στο Στενό Μεσσήνης, τα πήρε πριν από έξι χρόνια. Πρόκειται για μία ενεργή κοινότητα, που προσελκύει όλους του Έλληνες, αλλά και τους Ιταλούς φιλέλληνες. «Η κοινότητα ήταν πολυπληθής και είχε μεγάλη ιστορία μέχρι το 1908, που έγινε ο μεγάλος σεισμός της Μεσσήνης, που θεωρείται ακόμη και σήμερα ο πιο καταστροφικός στην Ευρώπη, με απολογισμό τότε 100.000 ατόμων. Από την ελληνική κοινότητα επιβίωσαν μόνο 10-15 άτομα. Έτσι, για πολλά χρόνια δεν είχαν την ευκαιρία οι Έλληνες της περιοχής, να ζήσουν μια κοινοτική ζωή. Αυτή άρχισε να μεγαλώνει μετά τον Β’ Παγκόσμιο Πόλεμο. Επισήμως, από το 2003 χρίσαμε την παλιά κοινότητα», αναφέρει ο κ. Μακρής.

Η διαιώνιση της ελληνικής γλώσσας

Η ελληνική κοινότητα της Μεσσήνης αριθμεί σήμερα γύρω στα 15 παιδιά. Μέχρι πρότινος τα παιδιά μάθαιναν την ελληνική γλώσσα, πέρα από τον οικογενειακό κύκλο και σε ειδικό μάθημα στα σχολεία. Όπως αναφέρει ο πρόεδρος της ελληνικής Κοινότητας, «για αρκετά χρόνια ήταν ο ίδιος ο μοναδικός καθηγητής και δάσκαλος ελληνικών που δίδασκε, σε όσους επιθυμούσαν, τα ελληνικά στην αίθουσα της έδρας της Κοινότητας.

«Ήμουν νέος και γεμάτος δυνάμεις. Τα μαθήματα γίνονταν δωρεάν στην έδρα της κοινότητας. Το ελληνικό **Υπουργείο Παιδείας** έστειλε για πρώτη φορά, το 2006, δασκάλα αποσπασμένη από τη Μακεδονία, από τη Σκύδρα Πέλλας, την Ανδρονίκη Παρίση, που έμεινε για μία χρονιά, αλλά ο ρόλος της ήταν πολύ ουσιαστικός. Το 2018 μας εστάλη από το Υπουργείο ξανά μία δασκάλα, η οποία έμεινε για τέσσερα χρόνια, κάνοντας σπουδαίο έργο στα σχολεία.

Τα ελληνικά διδάσκονταν στο σχολείο, στα πρωινά μαθήματα και τα παρακολουθούσαν πάνω από 150 παιδιά, ιταλόπουλα, ελληνικής καταγωγής. Δυστυχώς το τμήμα καταργήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2022 χωρίς να έχει προηγηθεί καμία ενημέρωση και επίσημη ανακοίνωση. Αυτό που κάναμε άμεσα για να μην στερήσουμε από τα παιδιά, αλλά και τους μεγάλους την ελληνική γλώσσα, ήταν, με μία χρηματοδότηση που πήραμε από τη «Superfast Ferries», τα μαθήματα να συνεχιστούν διαδικτυακά, εξ αποστάσεως σε πέντε τάξεις το πρωί στο σχολείο, αλλά στην αίθουσα της κοινότητας το απόγευμα. Στα μαθήματα συμμετέχουν και Έλληνες και Ιταλοί.

Στην ίδια αίθουσα της Κοινότητάς μας, παραδίδονται όμως, δωρεάν και ιταλικά στους Έλληνες φοιτητές που έρχονται να σπουδάσουν στα πανεπιστήμια της περιοχής προκειμένου να τους βοηθήσουμε», θα πει ο κ. Μακρής, ενώ θα αποκαλύψει ότι μέσα στην έδρα της κοινότητας, έχει τοποθετηθεί διαδραστικός πίνακας, που τους έχει παραχωρηθεί από την ίδια ακτοπλοϊκή ελληνική εταιρεία, και τους δίνει την ευκαιρία να παρακολουθούν πολλές ελληνικές ταινίες.

«Η αίθουσα της έδρας μας είναι ανοιχτή για όλους. Εγώ βρίσκομαι εκεί σχεδόν κάθε απόγευμα, για να βοηθήσω όπου μπορώ» λέει ο πρόεδρος της Κοινότητας κάνοντας παράλληλα «κάλεσμα» στο ελληνικό υπουργείο Παιδείας να επαναφέρει δάσκαλο ή καθηγητή των ελληνικών στις τάξεις της Μεσσήνης.

Μένοντας πιστοί στα έθιμα και τις παραδόσεις

Οι Έλληνες της Κάτω Ιταλίας δεν μένουν όμως μόνο πιστοί στην ακολουθία της ελληνικής γλώσσας, αλλά και στις ελληνικές παραδόσεις. Όπως μας λέει ο κ. Μακρής, τους ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς τους διδάσκονται κυρίως στο σπίτι, από το οικογενειακό τους περιβάλλον. Τις χορευτικές επιδόσεις τους τις αποκαλύπτουν στα μεγάλα γλέντια που διοργανώνονται από την Κοινότητα, με αυτό του Δεκαπενταύγουστου να αποτελεί την κορωνίδα της συνάντησης και του

ελληνικού γλεντιού.

«Κάνουμε πολλά γλέντια και τον Ιανουάριο που κόβουμε τη βασιλόπιτά μας, την κουλούρα, αλλά και το Πάσχα που το γιορτάζουμε όλοι μαζί στον προαύλιο χώρο της έδρας μας. Τον Δεκαπενταύγουστο γίνεται το μεγαλύτερο γλέντι και για τους Έλληνες, αλλά και τους Σικελούς της πόλης, καθώς και οι ίδιοι έχουν μεγάλη λατρεία για την Παναγία. Τα έθιμά μας όχι μόνο τα κρατάμε, αλλά και θέλουμε να τα διαδώσουμε στους Κάτω Ιταλούς, όπως διαδώσαμε και την αγιογραφία στην περιοχή. Άλλωστε εδώ βρισκόταν ο πυρήνας της βυζαντινής αγιογραφίας, με τη βυζαντινή εκκλησία του Αγίου Νικολάου να πρωτοστατεί, πριν γκρεμιστεί από τον μεγάλο σεισμό. Η εκκλησία δεν ξαναχτίστηκε ποτέ. Σε πολλά χωριά της περιοχής, υπάρχουν βέβαια κάποιες μικρές βυζαντινές εκκλησίες που σωθήκαν από τον σεισμό. Γεγονός είναι πως στο μουσείο της Μεσσήνης φιλοξενούνται σήμερα 30 εικόνες από το Βυζάντιο, έτσι δίνονται κίνητρα και στοιχεία που παραπέμπουν στην Ελλάδα και τον ελληνισμό» τονίζει ο κ. Μακρής.

Γάμοι

Οι **γάμοι** στην ελληνική κοινότητα της Μεσσήνης είναι μεικτοί. Όπως επισημαίνει ο κ. Μακρής ήταν πολλοί οι Έλληνες που παντρευτήκαν Ιταλίδες. «Οι κάτω Ιταλοί έχουν ελληνική ρίζα, οπότε δεν αισθάνεται ξένος ο Έλληνας που έρχεται εδώ. Αισθάνεται σαν να είναι και πάλι σε μία δυτικότερη πατρίδα. Άλλωστε, οι επαφές μεταξύ Σικελίας και Ελλάδας ποτέ δεν έπαψαν να υπάρχουν», επισημαίνει.

Η ελληνική κοινότητα της Μεσσήνης αποτελεί ένα κομμάτι του πυρήνα του ελληνισμού στην Ιταλία και είναι η μία από τις είκοσι ελληνικές κοινότητες της

χώρας με οργανωμένα και καταγεγραμμένα περίπου 5000 μέλη στην Ομοσπονδία των Ελληνικών Κοινοτήτων και Αδελφοτήτων Ιταλίας, την ΟΕΚΑΙ, ενώ ο συνολικός αριθμός των Ελλήνων που διαμένουν στην Ιταλία υπολογίζεται να ξεπερνά τις 20.000.

«Άλλοι Έλληνες γεννήθηκαν εδώ και άλλοι ήρθαν για να μείνουν για πάντα εδώ. Έγιναν επιχειρηματίες και μέλη μιας ευρύτερης κοινωνίας με κοινά χαρακτηριστικά, πολλές κοινές λέξεις, αλλά και κουλτούρα ζωής», καταλήγει, μιλώντας στο ΑΠΕ-ΜΠΕ, ο πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας Στενού στη Μεσσήνη της Σικελίας Δανιήλ Μακρής, που αξιοποιεί κάθε ευκαιρία που τού δίνεται προκειμένου να επισκεφθεί την πολυαγαπημένη του Ελλάδα.

Κείμενο (Άννυ Ταπάσκου) και φωτογραφίες (Δανιήλ Μακρής): ΑΠΕ-ΜΠΕ